

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर ओपन युनिवर्सिटी
सत्रांत परीक्षा ईशुआरी- 2015

अभ्यासकम : स्नातक पदवी अभ्यासकम (B.A./B.Com.)

Numerical Code B.A. : 0001

Numerical Code B.Com.: 0002

नोंधणी नंभर : _____

पाठ्यकम : संस्कृत पद्य, गद्य, नाटक अने स्तोत्र (EST-01)

Numerical Code : 0073

तारीख : 28/02/2015

समय : 11.00 to 02.00

सूचना : दरेक प्रश्नो इरजियात छे.

कुल गुण : 70

प्रश्न:-1 नीयेनामांथी गमे ते थार श्लोकोनुं भाषान्तर करो.

(12)

१. वागथाविव संम्युक्तौ वागर्थ प्रतिपत्तये ।
जगतः पितरौ वन्दे पार्वतीपरमेश्वरौ ॥
२. पीतं हृदयेनापि पयः शिशुत्वे कालेनभूयः परिसृप्तमुत्सार्म ।
क्रमेण भूत्वा च युवा वयुष्मान् तेतैव जरामुपेतः ॥
३. ऋज्वायतां हि मुखतोरण लोलमालां
भ्रष्टां क्षितौत्वमगच्छसि मूर्ख सर्पम् ।
मन्वानीलेन निशि या परिवर्तमाना ॥
किंचित् करोति भुजगस्य विचेष्टितानि ॥
४. श्रीकृष्णचन्द्र यदुवंशमणेऽसि धन्यः ।
तस्मात् स एव भगवान् स्वकृपावलोकैः ।
सत्युन्नरत्ननिकरान् स्वगुणोज्ज्वलास्ते ।
वद्यादिहोत्तमत्तमानिति मे शुभाशीः ॥
५. रात्रिर्गमिष्यति भविष्यति सुप्रभातम्
भास्वानुदेष्यति हसिष्यति पङ्कजश्रीः ।
इत्थं विचिन्तयति कोषगते द्विरेफे
हा हन्त! हन्त नलिनीं गज उज्जहार ॥

प्रश्न:-2 गमे ते त्रश श्लोकोनुं भाषान्तर करो.

(12)

१. ईशावास्यमिदं सर्वं यत् किञ्चजगत्यां जगत् ।
तेन त्यक्तेन भुञ्जजीथाः मा गृधः कस्यस्विद् धनम् ॥
२. यः पृथिवै व्ययमानामदंहत् यः प्रकुपितां पर्वतान् अरम्णात् ।
यो अन्तरिक्षं विममे वरीयो यो द्यामस्तम्नात् स जनास इन्द्रः ॥
३. अग्ने न च सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव व्युनातिविद्वान् ।
युयोव्यस्मज्जुहुराणने नो भूमिष्ठां ते नमः उक्तिं विधेम ॥
४. हिरण्मयेन पात्रेण सत्सस्यापिहितं मुखम् ।
तत्त्वं पूषन् अपावृणु सत्यधर्माय दृष्टये ॥
५. अन्धन्तमः प्रविशन्ति येऽसम्भूतिमुपासते ।
ततो भूय इव ते तमो य उ सम्भूत्यां रताः ॥
६. यस्मिन् सर्वाणि भूतानि आत्मैतामद्विजानतः ।
तत्र को मोहः कः शोकः एकत्वमनुपश्यतः ॥

प्रश्न:-3 मडाकवि 'माध' नो परियय आपी 'शिशुपालवध'नुं मूल्यांकन करो.

(12)

OR

- पूर्वापर संबंध साथे समजावो (गमे ते त्रण)
१. एषः यमसदंनं प्रविश्य प्रतिनिवृत्तः ।
 २. कः सन्नद्धे विरहविधुरां तप्युपेक्षेतजायाम् ।
 ३. यात्रामोधावरमधिगुणे ताधमे लब्धकामा ।
 ४. शून्यमधुना जगत् जीर्णारण्यम् ।
 ५. द्रुतं दूरीकुर्वन् सकृदपि गतो दृष्टिसरणीम् ।

प्रश्न:-4 वेद शब्दना विविध अर्थो आपी अथर्ववेदनो परियय आपो. (12)

OR

महाकाव्यना लक्षणो आपी 'वाल्मीकि रामायण'नुं मूल्यांकन करो.

प्रश्न:-5 टूंकर्नोध लपो. (गमे ते यार) (12)

1. भगवद् गीता शीर्षक
2. युधिष्ठिरनुं पात्रालेखन
3. शिवमहिम्नस्तोत्रम्
4. महाकाव्यना लक्षणो
5. रम्या रामायणीकथा
6. वेदत्रयी
7. कर्णभारम्
8. अष्टाध्यायी

प्रश्न:-6 "उपनिषद्" शब्दनी व्याख्या आपी तेमां दशविल उपदेशनी यर्था करो. (10)

OR

कथा अने आप्यायिकाना लक्षणो आपी 'दशकुमारचरितं' नुं मूल्यांकन करो के कथा छे के आप्यायिका ?

ડૉ.બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)

Numerical Code B.A. : 0001

Numerical Code B.Com.: 0002

નોંધણી નંબર : _____

પાઠ્યક્રમ : વૈદિક સાહિત્ય અને આર્ષ મહાકાવ્યો (EST-02)

Numerical Code : 0074

તારીખ : 02/03/2015

સમય : 11.00 to 02.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન:-1 ગમે તે ત્રણ મંત્રો/શ્લોકોનો અનુવાદ કરો. (12)

૧. અગ્ને ત્રી તે વાજિના ત્રીષધસ્થા તિસ્ત્રસ્તે જિહ્વા ઋતવાત પૂર્વીઃ ।
તિસ્ત્ર ડ તે તન્વો દેવવાતા સ્તાભિર્નઃ પાહિ ગિરો અપ્રયુચ્છન્ ॥
૨. પુનરેહિ વાચસ્પતે દેવેન મનસા સહ ।
વસોષ્પતે નિરમય મચ્ચેવાસ્તુ મચ્ચે શ્રુનમ્ ॥
૩. કુર્વન્નેવેહ કર્માણિ જિજીવિષેચ્છતં સમાઃ ।
એવં ત્વયિ નાન્યથેતોડસ્તિ ન કર્મ લિપ્યતે નરે ॥
૪. હિરણ્યનાભો મૈનાકો નિશમ્ય લપણામ્ભસઃ ।
ઉત્પપાત જલાચૂર્ણ મહાદ્રુમલતાયુતઃ ॥
૫. અસંતોષઃ શ્રિયો મૂલં તસ્માત્તં કામયામ્યહમ્ ।
સમુચ્છ્રયે યો સતતે સ રાજન્વરમો નયી ॥
૬. યા નિશા સર્વભૂતાનાં તસ્યાં જાગર્તિ સંયમી ।
યસ્યાં જાગ્રતિ ભૂતાનિ સા નિશા પશ્યતો મુનેઃ ॥

પ્રશ્ન:-2 એક અદિકાવ્ય તરીકે રામાયણને મૂલવો. (16)

OR
મહાભારતમાંથી મળતા બોધ વિશે વિસ્તારથી લખો.

પ્રશ્ન:-3 ઉપનિષદનો અર્થ આપી, તેના મુખ્ય વિષયોની ચર્ચા કરો. (16)

OR
ભગવદ્ગીતામાં પ્રધાન ઉપદેશ કયો છે? તેની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:-4 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (16)

1. દ્રૌપદીવસ્ત્રાહરણ
2. મહર્ષિ વ્યાસ
3. ભકિતયોગ
4. વેદાંગ સાહિત્ય

પ્રશ્ન:-5 બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો. (10)

1. ઋગ્વેદમાં મળતા આપ્રીસૂકતોની સંખ્યા કેટલી છે?
A. દસ B. પાંચ C. આઠ D. બાર
2. 'યજુસ્'નો અર્થ શો થાય છે?
A. વેદ B. જ્ઞાન C. યજ્ઞ D. કર્મ
3. વેદના અર્થોની જાણકારી માટે કોનું જ્ઞાન આવશ્યક છે?
A. કલ્પસૂત્રો B. ભકિતસૂત્રો C. ધર્મગ્રંથો D. વ્યાકરણ
4. વેદમંત્રોના શુદ્ધ ઉચ્ચારણ માટે કોનું જ્ઞાન વિશેષ આવશ્યક છે?
A. નિરુકત B. વ્યાકરણ C. છંદ D. જયોતિષ
5. અનુષ્ટુપ છંદમાં કેટલા અક્ષરો દરેક પાદમાં હોય છે?
A. ચાર B. સાત C. નવ D. આઠ
6. યજ્ઞ-યુધિષ્ઠિર સંવાદ મહાભારતના કયા પર્વમાં આવે છે?
A. આરણ્ય પર્વ B. ભીષ્મ પર્વ C. આદિપર્વ D. સભાપર્વ

7. ગીતાનો આરંભ કોની ઉકિતથી થાય છે?
- A. અર્જુન B. શ્રીકૃષ્ણ C. ધૃતરાષ્ટ્ર D. દૂર્યોધન
8. અર્જુન કયા ભાવથી શ્રીકૃષ્ણને શરણે ગયો?
- A. સખા B. સેવક C. સહાયક D. શિષ્ય
9. કૃષ્ણ અર્જુનને શું બનવા ઉપર ખાસ ભાર મૂકે છે?
- A. સેવક B. યોદ્ધો C. સંસારી D. યોગી
10. શુકદેવ કયા પ્રકારના ભક્ત છે?
- A. આર્ત B. અર્થાર્થી C. જ્ઞાન D. જિજ્ઞાસુ
-

ડૉ.બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)

Numerical Code B.A. : 0001

Numerical Code B.Com.: 0002

નોંધણી નંબર : _____

પાઠ્યક્રમ : વિક્રમોર્વશીયમ્ અને મહાકાવ્ય (EST-03)

Numerical Code : 0075

તારીખ : 28/02/2015

સમય : 03.00 to 06.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 70

-
- પ્રશ્ન:-1 કાલિદાસનું જીવન અને કવન ઉપર નોંધ લખો. (12)
OR
સંસ્કૃત નાટકની ઉત્પત્તિ અને વિકાસ વિશે ચર્ચા કરો.
- પ્રશ્ન:-2 'બુદ્ધિચરિત્મ્' નું મહાકાવ્ય તરીકે મુલ્યાંકન કરો. (12)
OR
'ચૌરપશ્ચાશિકા' ના કર્તાના જીવન અને કૃતિઓની માહિતી આપો.
- પ્રશ્ન:-3 'વિક્રમોર્વશીયમ્' નાટકનું સાહિત્યિક મુલ્યાંકન કરો. (12)
OR
'સ્વપ્નવાસવદત્તમ્' ની આધાર સામગ્રી જણાવીને તેમાં કવિએ કરેલા ફેરફાર ઉપર નોંધ લખો.
- પ્રશ્ન:-4 અશ્વધોષનાં જીવન અને કવન ઉપર નોંધ લખો. (12)
OR
મુક્તકનું સ્વરૂપ સમજાવો.
- પ્રશ્ન:-5 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (12)
1. હેમકૂટ શિખર પ્રસંગ
2. એકાવલી પ્રસંગ
3. ભાસના રામાયણઆધારિત નાટકો
4. વનવિહાર માટેની કુમારની ઉત્કંઠા
- પ્રશ્ન:-6 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (10)
1. વિક્રમોર્વશીયમ્ નાટકના પ્રારંભમાં કયા દેવની સ્તુતિ કરવામાં આવી છે.
2. વિક્રમોર્વશીયમ્ નાટકમાં વિક્રમરાજા કોણ છે.
3. ભાસની મહાભારત આધારિત કૃતિઓના નામ આપો.
4. ગૌતમ બુદ્ધના માતા-પિતાનું નામ જણાવો.
5. કુમારની ત્રીજી વિહાર યાત્રામાં દેવાએ કોનું સર્જન કર્યું.
6. પદ્મમાવતી કયાં ઉંઘે છે.
7. 'વિક્રમાંગદેવચરિત' માં કેટલા સર્ગો છે.
8. વાસવદત્તાને થાપણ તરીકે કયાં મુકવામાં આવી.
9. સંસ્કૃત નાટકોમાં વિદૂષકનું પાત્ર કયા રસ સાથે સંકડાયેલું છે.
10. ઉર્વશીનું અપહરણ કોણ કરે છે.
-

ડૉ.બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)

Numerical Code B.A. : 0001

Numerical Code B.Com.: 0002

નોંધણી નંબર : _____

પાઠ્યક્રમ : અલંકાર સાહિત્ય (EST-04)

Numerical Code : 0076

તારીખ : 02/03/2015

સમય : 03.00 to 06.00

સૂચના : પ્રશ્ન-1 અને પ્રશ્ન-2 ફરજિયાત છે. બાકીનામાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તરો આપો.

કુલ ગુણ : 70

- પ્રશ્ન:-1 નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણ કારિકાઓ સમજાવો. (14)
૧. અવસ્થાનુકૃતિનાટ્યં રુપં દૃશ્યતથોચ્ચતે ।
રુપકં તત્સમારોપાત્ દશઘૈવ રસાશ્રયમ્ ॥
 ૨. આનન્દનિષ્યન્દિષુ રુપકેષુ વ્યુત્પત્તિમાત્રં ફલમલ્પબુદ્ધિઃ ।
યોડપીતિહાસાદિવદાહ સાધુસ્તસ્મૈ નમઃ સ્વાદુપરાડમુખાય ॥
 ૩. ઇષ્ટસ્યાર્થસ્ય રચના ગોપ્યગુપ્તિઃ પ્રકાશનમ્ ।
રાગઃ પ્રયોગસ્યાશ્રયં વૃતાન્તસ્યાનુપક્ષયઃ ॥
 ૪. મુખપ્રતિમુખે ગર્ભઃ સાવમશોપસંહ્યતિઃ ।
મુખં બીજસમુત્પત્તિર્નાર્થરસસમ્ભાવા ॥
 ૫. અર્થોપક્ષેપકૈઃ સૂચ્યં પશ્ચભિઃ પ્રતિપાદચયેત્ ।
વિષ્કમ્ભચૂલિકાઙ્ગાસ્યાવતાર પ્રવેશકૈઃ ॥
- પ્રશ્ન:-2 નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણ સંદર્ભ આપી સમજાવો. (14)
૧. અત્ર તદન્તિકમેવ રન્તુ ગતાસીતિ પ્રાધાન્યેનાધમપદેન વ્યજ્યતે ।
 ૨. તિતીર્ષુદુસ્તરં મોહાદુડુપેનાસ્મિ સાગરમ્ ।
 ૩. સ્તુતિનિન્દયોરન્યપરતા વ્યાજસ્તુતિઃ ।
 ૪. શબ્દચિત્રં વાચ્યચિત્રમવ્યઙ્ગાય ત્વરં સ્મૃતમ્ ।
 ૫. હ્યથં સાધર્મ્યમુપમા ।
- પ્રશ્ન:-3 કાવ્યનાં પ્રયોજનો સવિસ્તાર સમજાવો. (14)
- પ્રશ્ન:-4 આચાર્ય હેમચંદ્રાચાર્યના જીવન વિશે જણાવી તેમના જીવનમાં સિદ્ધરાજનું પ્રદાન જણાવો. (14)
- પ્રશ્ન:-5 પ્રસિદ્ધ પંચ સાહિત્ય સંપ્રદાયો વિશે વિગતે જણાવો. (14)
- પ્રશ્ન:-6 દશરૂપકનું કથાવસ્તુ નિરૂપો. (14)
- પ્રશ્ન:-7 (અ) કોઈપણ બે અલંકારોની વ્યાખ્યા આપી ઉદાહરણ સાથે સમજાવો. (08)
1. અપહ્નુત્તિ
 2. વિરોધ
 3. દીપક
 4. રૂપક
- (બ) કોઈપણ બે અલંકારયુગ્મોનો ભેદ દર્શાવો. (06)
1. શ્લેષ-સમાસોક્તિ
 2. ઉત્પ્રેક્ષા-અતિશયોક્તિ
 3. ઉપમા-વ્યતિરેક
 4. વ્યાજસ્તુતિ-અન્યોક્તિ
- પ્રશ્ન:-8 ગમે તે બે વિશે નોંધ લખો. (14)
1. મમ્મત્તાની વિદ્વતા
 2. શબ્દ શકિતઓ
 3. કાવ્યશાસ્ત્રનું સંક્ષિપ્ત સ્વરૂપ
 4. સ્થાયીભાવ
- પ્રશ્ન:-9 નીચેના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો. (કોઈપણ સાત) (14)
1. કારિકા અને વૃત્તિ વચ્ચેનો ભેદ દર્શાવો.
 2. હેમચંદ્રાચાર્ય અને કુમારપાળ વચ્ચેનો સંબંધ જણાવો.
 3. અધમ (અવર) કાવ્યની વ્યાખ્યા આપો.
 4. ભરતમુનિ અનુસાર નાટકના રસ આલેખો.
 5. વેદાંગો કેટલા છે? નામ આપો.
 6. શિવતાંડવ નૃત્યમાં કોણ ઢોલકની ગરજ સારે છે?
 7. 'પ્રકરણ' કોને કહેવાય?
 8. કાવ્ય પ્રકાશમાં કેટલા ઉલ્લાસ, કેટલી કારિકાઓ અને કેટલા ઉદાહરણો છે?
 9. 'જનાન્તિકે' એટલે શું?

ડૉ.બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ : સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)

Numerical Code B.A. : 0001

Numerical Code B.Com.: 0002

નોંધણી નંબર : _____

પાઠ્યક્રમ : વ્યાવહારિક વ્યાકરણ (EST-05)

Numerical Code : 0077

તારીખ : 03/03/2015

સમય : 11.00 to 02.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન:-1 સન્ધિની વ્યાખ્યા આપી સ્વરસન્ધિ ઉદાહરણ સાથે ચર્ચો. (12)
OR

તત્પુરુષ સમાસ ઉદાહરણ સાથે ચર્ચો.

પ્રશ્ન:-2 ભાષાના ઉદભવ અને વિકાસ ઉપર નોંધ લખો. (12)
OR

શતમૂર્ગ અને કેન્તુમૂર્ગ જૂથની ભાષાઓ ઉપર નોંધ લખો.

પ્રશ્ન:-3 સંસ્કૃત ભાષામાં નિબંધ લખો. (ગમે તે બે) (12)

1. ધનમહિમા

2. વિધાયા:

3. પર્યાવરણમ્

4. સત્સજ્જિતિ:

પ્રશ્ન:-4 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (12)

1. ભાષાનું આકૃતિમૂલક વર્ગીકરણ

2. સમાસના પ્રકાર

3. ભારત યુરોપીય ભાષાકુળ

4. સંસ્કૃત સ્વર ધ્વનિઓ

પ્રશ્ન:-5 ગુજરાતીમાંથી સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો. (12)

એકવાર રાજા દિલીપ સુદક્ષિણા રાણી સાથે વશિષ્ઠ ઋષિના આશ્રમે ગયા. તેમણે અને સુદક્ષિણાએ વશિષ્ઠ અને અરુન્ધતીને પ્રણામ કર્યાં. વશિષ્ઠે દિલીપને પુછ્યું, “કુશળ છે ને? તેણે કહ્યું, ગુરુદેવ બધું કુશળ છે પણ હૃદયમાં પુત્ર ન હોવાનું દુઃખ છે વશિષ્ઠે કહ્યું, આ કામધેનુની સેવા કર તેની કૃપાથી તેને પુત્ર થશે.

OR

સંસ્કૃતમાંથી ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો.

અમેરિકા વિષયે સ્વામી વિવેકાનન્દ: પ્રાહ । અમેરિકનપ્રજાવત્ અન્યા: પ્રજા: ક્વા અન્યસ્થલે કઠિનતયા પ્રાપ્યન્તે । સા (પ્રજા) અથવઠ અમેરિકજના: અત્યન્તમુદારશીલા: વિશાલઅન્ત:કરણા અતિથિસત્કારતત્પરા નૂતન વિચારાન્સ્વીકર્તુકામા: અન્ત:કરણમુત્સુકાશ્ચ સન્તિ । અત્યન્ત સહૃદયશ્ચ તે જના: વર્તન્તે । અત એવ વેદાન્તવિચારધારા: કુર્વન્તિ ।

પ્રશ્ન:-6 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (10)

1. સન્ધિ છૂટી પાડી સન્ધિ અળખાવો.

(i) इत्यपि (ii) मध्वरि: (iii) अन्वय: (iv) विद्यालय:

2. સન્ધિ કરો

(i) परि + ईक्षा (ii) जगत् + नाथ (iii) रभा + ईश + भो + अन:

3. વિગ્રહ સાથે સમાસ સમજાવો.

(i) भरतशत्रुघ्नौ (ii) पश्चगवम् (iii) उपराजम् (iv) यूपायदास

4. રૂપ ઓળખાવો.

(i) रामात् (ii) जले (iii) कवौ (iv) हरय:

ડૉ.બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ફેબ્રુઆરી- 2015

અભ્યાસક્રમ	: સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ (B.A./B.Com.)	Numerical Code B.A. : 0001 Numerical Code B.Com.: 0002 નોંધણી નંબર : _____
પાઠ્યક્રમ	: દર્શનશાસ્ત્ર (EST-06)	Numerical Code : 0078
તારીખ	: 03/03/2015	
સમય	: 03.00 to 06.00	
સૂચના	: પ્રશ્ન-૧ અને પ્રશ્ન-૨ ફરજિયાત છે. બાકીના ગમે તે ચાર પ્રશ્નોના જવાબ આપો.	કુલ ગુણ : 70

- પ્રશ્ન:-1 નીચે આપેલ ગદ્ય-પદ્યનો અનુવાદ કરી સમજાવો. (કોઈપણ ત્રણ) (16)
૧. દુઃસ્વપ્નાભિધાતાઞ્જિજ્ઞાસા તદ્ભિઘાતકે હેતૌ ।
દૃષ્ટે સાડપાર્થા ચૈત્રૈકાન્તાત્યન્તતોડભાવાત્ ॥
 ૨. સત્ત્વં લઘુ પ્રકાશકમિષ્ટમુપદ્યમ્ભકં ચલં ચ રજઃ ।
ગુરુ, વરુણકમેવ તમઃ પ્રદીપવચ્ચાર્થતો વૃત્તિઃ ॥
 ૩. આમ્ વાક્યં શબ્દઃ । આમ્: યથાર્થ વક્તાઃ । વાક્યં પદસમૂહઃ । યથા ગામ્ આનય ઇતિ । શક્તં
પદમ્ અસ્માતપદાન્ અયમ્ અર્થઃ બોધવ્ય ઇતિ ઈશ્વરસંકેતઃ શક્તિઃ ।
 ૪. વિજ્ઞાનં બ્રહ્મેતિ વ્યજાનાત્ । વિજ્ઞાનાદ્બ્રહ્મદેવ યત્સ્વિમાનિ ભૂતાનિ જાયન્તે । વિજ્ઞાનેન જાતાનિ જીવન્તિ
। વિજ્ઞાનં પ્રયન્ત્યમિસંવિશન્તીતિ । તદ્વિજ્ઞાય પુનરેવ વરુણં પિતરમુપસસાર । અધીહિ ભગવો બ્રહ્મેતિ ।
તં હોવા ચ । તપસા બ્રહ્મ વિજિજ્ઞાસસ્વ । તપો બ્રહ્મેતિ ।
 ૫. યાવજ્જીવં સુખં જીવેન્નાસ્તિ મૃત્યોરગોચરઃ ।
ભસ્મીભૂતસ્ય દેહસ્ય પુનરાગમનં કુતઃ ॥
- પ્રશ્ન:-2 કોઈપણ ત્રણ વિધાન સંદર્ભ સહિત સમજાવો. (12)
૧. યોગશ્ચિત્તવૃત્તિનિરોધઃ ।
 ૨. રાગોપહૃતિધ્યાનમ્ ।
 ૩. તસ્ય વાચકઃ પ્રણવઃ ।
 ૪. ગન્ધવતી પૃથિવી ।
 ૫. યતો વા ઇમાનિ ભૂતાનિ જાયન્તે (તૈત્તિરિપ-૩-૧)
 ૬. ચતુષ્કોરિવિર્નિમુક્ત તત્ત્વં માધ્યમિકા વિદુઃ ।
- પ્રશ્ન:-3 દર્શન એટલે શું? આસ્તિક દર્શનનો વિગતે પરિચય આપો. (14)
- પ્રશ્ન:-4 પ્રમાણ એટલે શું? ન્યાયદર્શને દર્શાવેલ અનુમાન પ્રમાણની ચર્ચા કરો. (14)
- પ્રશ્ન:-5 વૈશેષિક દર્શનના સપ્તપદાર્થો સમજાવો. (14)
- પ્રશ્ન:-6 'વેદાન્ત'નો અર્થ આપી, અદ્વૈત વેદાન્ત (શંકરાચાર્ય) ના મુખ્ય સિદ્ધાંતો જણાવો. (14)
- પ્રશ્ન:-7 જૈન એટલે શું? જૈનદર્શનના મુખ્ય સિદ્ધાંતો જણાવો. (14)
- પ્રશ્ન:-8 ગમે તે બે વિશે નોંધ લખો. (14)
1. હીનયાન-મહાયાન
 2. યોગના આઠ અંગ
 3. સત્કાર્યવાદ
 4. ત્રિપિટક
 5. ચાર્વાક અનુસાર જીવ-જગત-ઈશ્વર

પ્રશ્ન:-9 નીચેના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો. (કોઈપણ સાત)

(14)

1. સાંખ્યાના રપ તત્ત્વો જણાવો.
 2. ન્યાયદર્શનના 16 પદાર્થો તથા વૈશેષિક દર્શનના 09 દ્રવ્યોના નામ આપો.
 3. શ્વેતામ્બર અને દિગમ્બરનો અર્થ જણાવો.
 4. પ્રાણાયામ અને પ્રમેય એટલે શું?
 5. હેત્વાભાસ એટલે શું? બે પ્રકારના નામ આપો.
 6. પૂર્વમીમાંસાના ત્રણ વિભાગ કયા?
 7. 'ઉપનિષદ' શબ્દનો અર્થ સમજાવો.
 8. જૈન દર્શનના કોઈપણ પાંચ તીર્થંકરોના નામ આપો.
 9. 'અધ્યાસ' એટલે શું?
 10. જૈન દર્શનના પાંચ મહાવ્રત તથા બૌદ્ધોના ચાર આર્યસત્યો જણાવો.
-